

täidetut soe tuul meie külwema õbuga kofku puudub ja siin sadusid sünnitab, mis iga lewade ja süaise suurel mõedul sünnib. Nõnda sama on ka meri sadude sünnitaja, sest kui tuul mõnda päewa mere poolt puhub on wiim taqa, aga just were ronnas mitte kobe waid enam maal. Ka mäed iseäranis metsaga kaetud on wiim sünnitajad, kuidas Alpi mägestikus seda tihti näha wõib, et seal kus mets, wiim sadab ja lage koft ilma jääb. Juba sellest näeme et mets suur wiim sünnitaja on.

Kui meie Tartust Peterburgi maanteed sõidame siis on paremat kät kõik tee mets näha, hommiku wara päewa tõusu ajal näeb silm selgeste kui mitmes kohas udu kui suitsu sambad taewa poole tõusewad ja pilweteks saawad, aga pahemat kät lage maa, ühtegi pilweringi ei saada. Seda wõib aga ka igas muus kohas tähele panna, et mets wet wälja hingab ja pilwid sünnitab.

Waatame aga terwe Viimi maa läbi, siis on mõnede aastatega sealt põhjatu hull metsa kadunud, nõnda sama ka hull weiksid järwesid ja wee tiiksid kui wanut, nõnda et wee kogu wäbemaks ja kulturo maa suuremaks on läinud ja kui see sedawiisi weel edasi läheb, siis on meil kõrbe elu pea karta, ja meie veame aegsaste wee eest muret pidama hakama.

Pernu jõe madalal maal, Wirtsjärwe ümber; Walga ligidal ja Peipsi juures on weel maad hästi wee alt waja peasta ja suured sood kuiwatada, aga kõrgema kohtadel, kui Pebalgi, A mägestikus, Ottepä ümber, peab wäga juba metsade hoidmise ja järwefeste kuiwamise eest hoolt kanta, kui mitte ei tabeta, et need kohad pea ennost surnuks kõrbeks ei pea muutma, siin peaks metsa igale poole seisu maa peale külwatama, tiiksid kaewetama ja wee koga rohkendamata.

Suured sood wõiwad weest kuiwatada, aga nemad ei kõlba tihti ei beina, ega põllumaaks, neid peaks metsa kaswatama sunnitama, mis läbi nemad kõige suuremaks wee hõllitaks meie maale saaks, ehk nemad nüüd oga haigusid sünnitawad.

Siin peaksiwad suure ja weikse põllu pidajad käsi käes kätma, kui ka kõik metsa ja põllumeeste seltsid, sest siin ei

ole mitte ühe ehk kaye elu ehk surm kaalu peal, waid terwe maa — ja rahwa.

Mõisnikud soawad seda kasu warsti ära tundma ja selle poole hoidma, aga ma usun ka, et Eesti päris põllumees sellest mitte tagasi ei jää, waid et just nemad enam oma maa tükide peal tulewiku eest ka muret peaksiwad ja alwad maa kohad metsjaga täis istutaks ehk küwaks ja kus ta juba kaswab, mitte ilma armuta ära ei häwitaks, — sest mida enam metsa kaswab, seda rohkem ja korravär liisemalt sadab wiim — ja kus wiim korra järele on, seal õitseb hea elu põhi see on põlla töö ja tarja kaswatamine. Aga weel oleks ka soowida, et meie weiksed põllumehed kofku heidaksiwad ja omale kalade tiiksid muretseksiwad ja kalade tudemise kofrasid, kuidas seda Kuura maal ja iseäranis mitmes kohtas Sassa ja Pransjuse maal suure kasuga tehakse.

Rende tiigide läbi, mis ka heinamaa kasutamiseks, ehk mõne põllu tiiki niisutamiseks tarwitakse, wõib wet meie maal palju enam sinni pidada, et see mitte merde ei woola ja selle läbi saaks jälle pilwete sünnitus kaswatu. Aga ka iga üks weikene põllu pidaja ja päris peremees wõiks wee kogude ja metsa kaswatamise eest wäga palju teha, ja kõige enam Eesti põllumeeste seltsid selle eest hoolt kanda, et see rahwale kõnedes saaks selgest tehtut. Weel mõnusem oleks kui kõik terwe rahwas mõisa pidajad kui ka saunamehest saadik, iga üks ühendud jõuga wee kogumise ja hoidmise eest tiigide, metsa hoidmise n. n. e. läbi tööd teeks ja seda kui kõige suuremat isa maa kasu südames kannaks ja wabepidamata mitte maha ei rõhuks waid kaswataks, siis ei oleks meil kogunist birmu, et meie maa koft kuiwaks kõrbeks, waid haljaks kasutoojaks maaks jääks ja seda tööd ei peaks mitte üfti Balti maal, waid ka terwes Wene riigis ja terwe maa fera peal toimetatama, siis saaks weel liiwa kõrbed inimese läbi jälle paratist aiaks, kuidas seda Ameerikas juba nähtud on.

Wesi on ülem kasutooja looduses, ilma temata on surm!